

Suomalaisen varhaiskasvatuksen vahvuudet ja kansainvälinen maine

Varhaiskasvatuksen VII Johtajuusfoorumi 17.4.2013

Päivi Lindberg

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Yhteiskunnallinen varhaiskasvatus

Työvoimapolitiikka

Hyvinvointipolitiikka

Sosiaalipolitiikka

Lapsi- ja perhepolitiikka

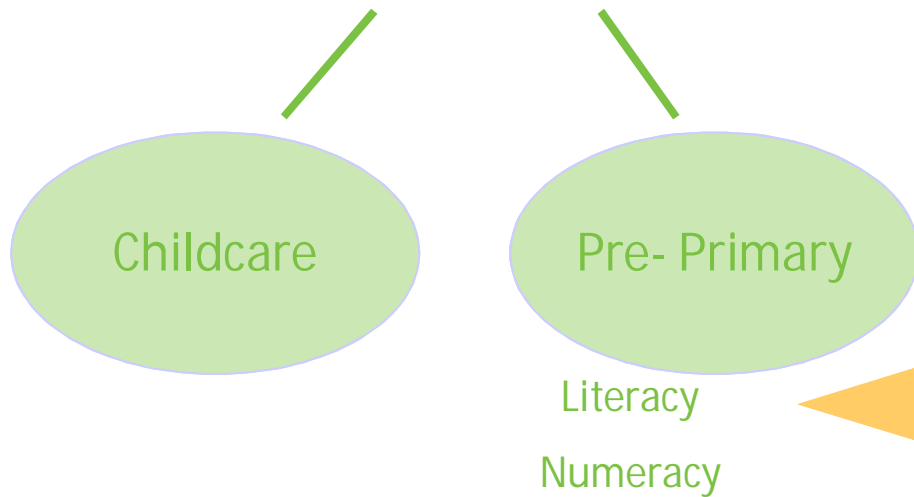
Koulutuspolitiikka

REFLEKTIIVINEN TEHTÄVÄ

Pohdi esityksen näkökulmia tulevan varhaiskasvatuslain näkökulmasta

Lyhyesti järjestelmistä

Eriävät järjestelmät

Integroidut järjestelmät

Sosiaalipedagoginen
traditio

'Educare' traditio

Pohjoismainen
malli

- Hallinto
- Opetussuunnitelmat: sisällöt
- Henkilöstö, resurssit, saatavuus ja riittävyys

Suomalaisen varhaiskasvatuksen vahvuuksia kansainvälisestä perspektiivistä

- Integroitu järjestelmä
- Subjekttiivinen oikeus
- Kokonaisvaltainen pedagogiikka
- Laatu:
 - Koulutettu henkilökunta
 - Alhainen aikuinen-lapsi suhdeluku
 - Asianmukaiset tilat
 - "Täydentävät" palvelut: ruoka!

EU-tavoitteet

Työvoimapolitiittinen tavoite: vanhempien työssäkäynnin mahdollistaminen (accessibility)

- Riittävästi palveluja kohtuullisilla maksuilla
 - EU:n Barcelonan tavoitteet vuodelta 2002: alle-vuotiaat 33%; 3-6 –vuotiaat 90%
 - Tarkennetut tavoitteet 2009: 4-vuotiaat 95%
- Edelleen alle tavoitetason (92,3%)
- Ongelma: palvelujen osa-aikaisuus

Viikoittaisia päivähoidon maksuja Englannissa

Nursery (pk) – alle 2v

Kansallinen keskiarvo n. 200€

Inner London n. 250€

West Midlands n. 160€

Korkein pk-maksu n. 500€

Childminder – alle 2v

Kansallinen keskiarvo n. 180€

Inner London n. 200€

West Midlands n. 150€

Lähde: *Day Care Trust, 2004*

EU-tavoitteet

Access: Vertailun kannalta vaikea käsite

- Maksulliset vai ilmaiset palvelut
- Maksulliset: paljonko vanhemmat maksavat (affordability)
- Ikä: milloin alkaa oppivelvollisuuskoulu
- Onko kyse päivähoidon varhaiskasvatuspalveluista, "lastenhoidosta" vai osa-aikaisista varhaiskasvatuksen palveluista (aika: vuosi-päivä) – eli mitä arvoidaan
- Mitkä muut asiat vaikuttavat vanhempien työssäkäyntiin / lastenhoidon ratkaisuihin: rahalliset edut, hoitovapaa...

→ Suomen subjektiivinen oikeus ainutlaatuinen

→ Oikeus mihin?

Subjekttiivinen oikeus >< kotihoidon tuki

- Starting Strong II ja Babies and Bosses (OECD, 2005): kotiin jäävät helpommin vähemmän koulutetut ja alemmassa sosiaalisessa asemassa olevat naiset >> onko naisilla todellista valinnanmahdollisuutta?
- Salmi 2006: 1) perheet eivät ole valmiita luopumaan kotihoidon tuesta 2) vika ei perhepolitiikassa vaan työnsaantimahdollisuuksissa
 - Viimeisten 15 vuoden aikana kotona lapsia hoitavien naisten osuus ei ole muuttunut, vaan työttömänä olevien naisten määrä on kasvanut

Hyvinvointipolitiikka
Sosiaalipolitiikka

Sipilä & Österbacka 2013:
Koti on lapsen paras ja huonoin paikka

EU-tavoitteet

Koulutuspoliittinen tavoite: varhaiskasvatus on lapsen oikeus

- EU:n koulutusyhteistyön strategiset puitteet vuoteen 2020: painopisteet vuosina 2009-2011 "edistää esiopetuksen (varhaiskasvatuksen) yleistä ja tasapuolista saatavuutta"
- Euroopan Komission tiedonanto 2011: Laadullisesti korkeatasoiset, tasa-vertaiset varhaiskasvatuksen palvelut *kaikille*
- Laatu: Varhaiskasvatussuunnitelma, henkilöstö

→ Ongelmana yhä määrittely: mikä tarkoittaa kaikille, entä laatu?

→ Paradigmat >>> suunnitelmat >< käytäntö

Kokonaisvaltaisuus

VASU: hoito – kasvatus - opetus

Mitä tämä on käytännössä?

Riittääkö henkilöstön osaaminen?

- Onko osaaminen "heikoimman lenkin mukaista"? (Karila 2008)
- Yliopistokoulutetuilla opettajilla vaikeuksia viedä teoria käytäntöön (Karila & Kupila 2010)

Koulutettu henkilökunta

- Eriytyneissä järjestelmissä
 - alle 3v. lissensoiduissa palveluissa toisen asteen koulutus (nurse); usein myös kouluttamaton henkilökunta
 - yli 3v. opettajakoulutus / mahd. suuntautuminen varhaiskasvatukseen
- Integroiduissa järjestelmissä ei ikäjaottelua:
 - varhaiskasvattaja (pedagogi tai opettaja)
 - sosiaalipedagogi
 - TIIMI

Riittääkö pedagoginen henkilöstö tulevaisuudessa?

Toteutuuko VASU?

Säädelty aikuinen-lapsi suhdeluku

OECD 2012:

- Alle 3-vuotiaiden suhdeluku Suomessa OECD-maiden alhaisin
 - Korkein USA (Georgia) 17:1
 - 17 maassa max 5:1

 - 3-6 –vuotiaiden suhdeluku Suomessa OECD-maiden alhaisin
 - Korkein Japani 35:1
 - Vain 7 maassa alle 10:1

 - Vertailussa mukana 52 maata / aluetta
- Säädökset >< käytäntö?

Mihin suuntaan olemme menossa?

Standardoitu lapsuus?

- Lapsen VASU >> Olemmeko matkalla kohti 'kouluistumista'? (Alasuutari & Karila 2010)
- Mikä on lapsen normi?
- Millainen on normaali perhe?

Kokonaisvaltainen pedagogiikka vai opetus >< hoito?

- Vallitseva paradigma!

"...päätettiin antaa tilaa pienille, suurille elämyksille ja myös tiedostettiin aikuisena, että aikuisten mielestä pienet asiat on yks viiva kaksivuotiaille älyttömän isoja asioita niinku kaikki lasten kanssa olleet tietää, että kun tieltä löytyy etana, niin se saattaa olla päivän kohokohta ja sit siitä nautitaan siitä asiasta koko päivä monella tavalla. Ja silloin aikuisten pitää pystyä kasvattajatyössä näkemään mitä uusia aineksi siihen esimerkiksi etanan löytymiseen voi ite kasvattajana tuoda ja tavallaan miten hyödyntää se tilanne niitten lasten kanssa. "

UUSI VARHAISKASVATUSLAKI

Subjekttiivinen oikeus mihin ja kenellä?

→ Kenen valinta?

Pedagogiikkaa, hoivaa, opetusta?

→ Kenen vastuulla?

→ Henkilöstö ja laatu

Valtakunnallinen KASVUN KUMPPANIT -verkkopalvelu

- Lasten hyvinvointia vahvistamassa

www.thl.fi/kasvunkumppanit